

Jak czytać artykuły naukowe V, czyli:

10 PYTAŃ, KTÓRE POMOGĄ OCENIĆ I WYKORZYSTAĆ PUBLIKACJE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

Jak korzystać z przewodnika:

Podczas oceny należy wziąć pod uwagę trzy ogólne kwestie badania jakościowego:

- Czy wyniki / rezultaty badania są ważne (*valid*)? (Część A)
- Jakie są rezultaty? (Część B)
- Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika (*applicability / external validity*) (Część C)

10 pytań ma na celu pomóc w przemyśleniu tych kwestii systematycznie.

Pierwsze dwa pytania są pytaniami przesiewowymi i można na nie odpowiedzieć szybko. Jeśli odpowiedź na oba pytania brzmi „tak”, warto przejść do pozostałych pytań.

Pytania w pewnym stopniu pokrywają się. Na większość pytań należy odpowiedzieć „tak”, „nie” lub „trudno powiedzieć”.

Po każdym pytaniu podano także kilka wskazówek oznaczonych kursywą. Te wskazówki mają na celu przywołanie najważniejszych aspektów danego pytania.

W komentarzach należy zapisać powody swoich odpowiedzi.

Oceniany artykuł i dane bibliograficzne:

.....
.....

Informacja o sposobie przygotowania przewodnika:

Materiał jest oparty na listach kontrolnych Critical Appraisal Skills Program, CASP. Listy kontrolne CASP zostały zaprojektowane jako narzędzia edukacyjne i pedagogiczne, a nie jako formalne narzędzia oceny jakości metodologicznej publikacji naukowych. Dlatego nie zaproponowano do nich systemu punktacji. Podstawowe listy kontrolne CASP (randomizowane badanie kontrolowane i przegląd systematyczny) były oparte na przewodnikach do literatury medycznej dla użytkowników JAMA „Users’ guides to the medical literature” z 1994 r. (na podstawie Guyatt GH, Sackett DL i Cook DJ) i pilotowane z udziałem przedstawicieli zawodów ochrony zdrowia. Ponadto, poradniki były konsultowane wśród użytkowników. Inspiracją były też inne publikacje, w tym witryny internetowe – patrz <http://pro-ebp.awf-bp.edu.pl/>

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (*validity*)?

PYT 1 Czy cele badania były jasno określone?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

 jaki był cel badania

 dlaczego uznano ten cel za ważny

 jego znaczenie (*relevance*)

Komentarze:

.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (*validity*)?

PYT 2 Czy metodologia jakościowa jest odpowiednim wyborem? (czy słusznie wybrano badanie jakościowe jako metodę badawczą?)

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć, czy:

 badanie ma na celu zinterpretowanie lub wyjaśnienie działań i / lub subiektywnych doświadczeń uczestników badania,

 badania jakościowe są właściwą metodologią służącą osiągnięciu celu badawczego.

Komentarze:

.....

Czy kontynuować:

Tak

Nie

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 3 Czy typ (design) badania jakościowego był odpowiednio dobrany do celów badawczych?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

 czy badacze uzasadnili wybór typu badania (np. czy omówili, w jaki sposób zdecydowali, którą metodę zastosować).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 4 Czy strategia rekrutacji (naboru badanych) była adekwatna do celów badania?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozpatrzyć, czy autorzy badania:

 wyjaśnili, w jaki sposób wybierano uczestników badania,

 wyjaśnili, dlaczego wybrani uczestnicy badania byli najbardziej odpowiedni, aby umożliwić dostęp do rodzaju wiedzy poszukiwanej w badaniu,

 poddali dyskusji proces rekrutacji (np. dlaczego niektóre osoby zdecydowały się nie brać udziału w badaniu).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 5 Czy dane zebrano w sposób odpowiadający problemowi badawczemu?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć, czy:

- uzasadniono wybór środowiska, w którym zbierano dane,
- wyjaśniono, w jaki sposób zbierano dane (np. grupa fokusowa, wywiad częściowo ustrukturyzowany)
- badacze uzasadnili wybór metod,
- badacze doprecyzowali, w jaki sposób korzystali z wybranych metod (np. w przypadku wywiadów, czy opisano, w jaki sposób powinny być one przeprowadzane, lub też czy korzystano z konkretnego przewodnika tematycznego bądź wytycznych),
- metody zostały w jakiś sposób zmodyfikowane w trakcie badania; jeśli tak, czy badacze wyjaśnili, jak i dlaczego,
- forma danych użytych w badaniu jest jasna (np. nagrania audio, materiały wideo, notatki),
- badacze przedyskutowali nasycenia danych („data saturation”).

Komentarze:

.....

CZĘŚĆ A Czy rezultaty badania są ważne (validity)?

PYT 6 Czy relacja pomiędzy badaczem a uczestnikami badania została wystarczająco uwzględniona?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy badacze krytycznie przeanalizowali swoją rolę w badaniu, potencjalną stronniczość i swój wpływ podczas (a) formułowania pytań badawczych (b) zbierania danych, w tym rekrutacji uczestników i wyboru lokalizacji,
- jak badacze reagowali na rozwój wydarzeń podczas badania i czy rozważali konsekwencje wprowadzania zmian w przebiegu (metodologii) badania.
- jakie jednostki zostały użyte (np. koszt / uzyskane lata życia, koszt / QALY, zysk netto).

Komentarze:

.....

CZĘŚĆ B Jakiek są rezultaty?

PYT 7 Czy wzięto pod uwagę kwestie etyczne?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć, czy:

- istnieją wystarczające szczegółowe informacje na temat tego, jak wyjaśniono uczestnikom badanie, w którym biorą udział, aby Czytelnik mógł ocenić, czy przestrzegane są standardy etyczne,
- badacze omówili kwestie poruszone w trakcie badania (np. związane ze świadomą zgodą lub poufnością, albo jak badacze poradzili sobie z potencjalnym wpływem badania na uczestników w trakcie jego trwania i po jego zakończeniu),
- zwrócono się o zgodę komisji etycznej na przeprowadzenie badania.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ B Jakie są rezultaty?

PYT 8 Czy analiza danych była wystarczająco rygorystyczna?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy przedstawiono dogłębny opis procesu analizy,
- czy zastosowana jest analiza tematyczna; jeśli tak, czy jest jasne, w jaki sposób kategorie / tematy zostały wyprowadzone z danych,
- czy wyjaśniono, w jaki sposób zaprezentowane dane zostały wybrane z próby, aby zademonstrować proces analizy,
- czy przedstawione dane są wystarczające na poparcie ustaleń i wniosków,
- w jakim stopniu dane sprzeczne ze sobą są wzięte pod uwagę.
- czy badacze krytycznie zbadali swoją rolę, potencjalną stronniczość i wpływ podczas analizy i selekcji danych do prezentacji.

Komentarze:

.....

CZĘŚĆ B Jakie są rezultaty?

PYT 9 Czy wnioski przedstawiono jasno?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- czy ustalenia i wnioski przedstawiono jasno i dokładnie,
- czy przedyskutowano dowody i dane (evidence) zarówno za, jak i przeciw argumentom badaczy,
- czy omówiono wiarygodność (credibility) ustaleń i wniosków (np. triangulacja, walidacja respondentów, więcej niż jeden analizujący),
- czy ustalenia i wyniki są omówione w odniesieniu do głównego pytania badawczego.

Komentarze:

.....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty badania mogą być przydatne w kontekście Czytelnika? (stosowalność / trafność zewnętrzna)

PYT 10 Jak wartościowe są badania?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć, czy:

- omówiono wkład, jaki badanie wnosi do zastanej wiedzy lub rozumienia (np. czy rozważono ustalenia i wnioski w odniesieniu do aktualnej praktyki lub polityki zdrowotnej / lub adekwatnej literatury naukowej),
- zidentyfikowano nowe obszary, w których potrzebne są dalsze badania,
- badacze omówili, czy i w jaki sposób rezultaty badania można odnieść do innych populacji lub rozważyli inne sposoby wykorzystania badania.

Komentarze:

.....

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

